

man lässt jetzt die Vergifteten vor alle Dingen Branntwein oder Weingeist überhaupt einnehmen”.

De schrijvers in „*Die Huisgenoot*” keuren het gebruik van alcohol af:

„Die dood wordt dus baie dikwels veroorsaak deur te veel alkohol te gebruik in gevalle waar die pasjent andersins kon herstel het.”

Nu het alternatief van Prof. Martin: de beet van de ratelslang niet onder alle omstandigheden doodelijk

Richard Schomburgk ¹⁾ zegt van de ratelslang (*Crotalus horridus*. Schl), dat de beet slechts in weinige gevallen absoluut doodelijk is.

Dr. Vital Brazil, op wiens boek ik hierna terugkom, schrijft op blz. 225:

„*Beaucoup de ces cas accompagnés de symptômes graves et impressionnants, se terminent spontanément par la guérison, parce que le venin inoculé n' avait pas atteint le minimum mortel*”.

Maar dezelfde schrijver zegt op blz. 117:

..... „Le venin du serpent à sonnettes est le plus actif de tous ceux que nous avons étudiés”.

Is Schomburgk's mededeeling juist, dan was de kans groot, dat Van Tol, al ware hij niet ingeënt, niet zou zijn bezweken.

Bij verscheidene schrijvers vindt men mededeelingen van genezing van den beet der ratelslang, maar men krijgt den indruk dat men hier niet te doen heeft met behoorlijk gecontroleerde gevallen.

M. i. terecht kon H. Schlegel ²⁾ schrijven:

„D'innombrables expériences ont été faites pour connaître le degré d'activité du venin des différentes espèces de serpents et les moyens les plus sûrs pour en arrêter les effets”....

„Mais malgré ce grand nombre d'observations les résultats, que l'on peut en tirer sont peu satisfaisants. Toutes aboutissent à démontrer ce que nous avons dit plus haut, savoir que les symptômes, dont la morsure des serpents vénimeux est suivie, sont modifiés à l'infini d'après les circonstances prévalentes.”

Schlegel kon in zijn tijd terecht spreken van „cette partie obscure du savoir humain”. Maar zooals uit de

¹⁾ „*Reisen in Britisch Guiana*”, Leipzig 1848. II, 132 of blz. 104 van de Engelsche vertaling door Walter E. Roth, Georgetown, 1923.

²⁾ „*Essai sur la physiologie des serpents*”. La Haye, 1837, I, 36.